

Otázky ke gramatickému testu.

Obsah

Otázky ke gramatickému testu.....	1
ZS.....	1
1 Handout – minulý čas <i>-miş</i>	1
2 Handout – složené časy s <i>-miş</i>	1
3 Handout – vyjadřování „moci / dokázat“.....	1
4 Handout – infinitivy <i>-me, -mek, -iş</i>	2
5 Handout – konverba <i>-ip, -erek, -e -e</i>	2
6 Handout – konverba <i>-ince, -ken</i>	2
7 Handout – <i>zorunda, mecbur, ihtiyaç</i>	2
8 Handout – zvratnost.....	2
9 Handout - reciprocita.....	2
Extra.....	3
LS.....	4
1 Handout – pasivum.....	4
2 Handout – kauzativum.....	4
3 Handout – složené časy.....	4
4 Handout – přací věty.....	4
5 Handout – podmínkové věty.....	4
6 Handout – slovesné jméno <i>-en</i>	4

ZS (30)

1 Handout – minulý čas *-miş*

1. Co je to evidencialita? Které informace běžně v jazycích světa vyznačuje? Jaké prostředky máme pro vyjádření evidenciality v češtině?
2. Vyjádřete jaký čas může vyjadřovat přípona *-miş*, pokud jde: a) o sponovou příponu; b) o slovesnou příponu? Pokud by v holé větě nebylo jasné, který čas přípona *-miş* vyznačuje, čím je možné čas specifikovat?
3. Uveďte tři různé případy použití přípony *-miş*. Uveďte příklady.

2 Handout – složené časy s *-miş*

1. Vyberte si libovolné sloveso a uveďte odpovídající tvary: „prý dělal, prý dělá, prý bude dělat, prý dělává“ (aorist).
2. Vyčasujte libovolné sloveso podle osoby a čísla ve tvaru aorist+*miş* (kladný i záporný tvar)
3. Co vyjadřuje reduplikovaná přípona *-mişmiş*?

3 Handout – vyjadřování „moci / dokázat“

1. Turečtina používá morfém *-ebil* pro vyjádření široké škály významů, které to jsou (vyjádřete třeba českými slovesy)?

2. Pomocí kombinace *-ebil* se kterým časem vyjadřujeme význam „moci“ nejčastěji? Jak vypadá tento tvar v minulém čase?
3. Uveďte na libovolném slovese tvary *-ebil* a *-eme* kombinované s následujícími časy: aorist, přítomný čas, minulý aorist, minulý čas, budoucí čas

4 Handout – infinitivy *-me, -mek, -iş*

1. Jak vypadají tvary dlouhého infinitivu ve všech pádech (+ instrumentál)? Uveďte příklady tří různých pádů v jednoduchých větách.
2. Jaký je rozdíl v použití dlouhého a krátkého infinitivu v závislosti na agensu (~podmětu)?
3. Uveďte šest příkladů lexikalizace infinitivních přípon (od každé alespoň jeden).

5 Handout – konverba *-ip, -erek, -e -e*

1. Uveďte příklady vět s konverby *-ip, -erek* a *-e -e* s jejich překlady.
2. Jakým způsobem lze převést větu obsahující konverbum *-ip* do souvětí bez konverba?
3. Pro které z následujících konverb (*-ip, -erek, -e -e, -ince, -ken*) platí, že jeho agens (~podmět) musí být shodný s podmětem hlavního slovesa?

6 Handout – konverba *-ince, -ken*

1. Jak byste popsali rozdíl ve významech konverb *-ince* a *-ken* (např. ve formě s aoristem *-rken*)?
2. Na které slovní druhy a které časy slovesa lze pojit příponu *-ken*?
3. Které z následujících konverb (*-ip, -erek, -e -e, -ince, -ken*) splňují tu vlastnost, že konverba jsou nesklonná forma slovesa? Uveďte protipříklady.

7 Handout – *zorunda, mecbur, ihtiyaç*

1. Jaké dvě konstrukce používáme pro vyjádření silnější nutnosti? S jakými se pojí pády?
2. Vyčasujte v turečtině podle osoby a času vyjádření „já potřebuji peníze, ty potřebuješ peníze, ...“.

8 Handout – zvratnost

1. Uveďte tři různá použití slova *kendi*.
2. Jakým způsobem lze převést větu se zvratným slovesem na větu s odpovídajícím činným slovesem bez zvratné přípony?

9 Handout – reciprocita

1. Uveďte tři různá možná použití (významy) reciproční přípony.

2. Jakým způsobem lze převést větu se recipročním slovesem na větu s odpovídajícím činným slovesem bez reciproční přípony?

Extra

1. Jaký rozdíl v použití je mezi záložkami *sayesinde* a *yüzünden*?
2. Uveďte příklad dvou sloves, které mají vazbu s dativem.
3. Uveďte příklad dvou sloves, které mají vazbu s akuzativem.
4. Uveďte příklad dvou sloves, které mají vazbu s ablativem.
5. Uveďte příklad slovesa, které má vazbu s lokativem.
6. Uveďte příklad slovesa, které má vazbu se záložkou.

LS (18)

1 Handout – pasivum

1. Pomocí jakých přípon a jak se tvoří pasivní tvar slovesa?
2. Převeďte libovolnou větu s podmětem, přímým (akuzativním) předmětem a činným přísudkem do pasiva.

2 Handout – kauzativum

1. Uveďte dva způsoby tvoření kauzativa, které jsou produktivní (běžně používané). Kdy se které používá? Pro každé vyberte jedno ukázkové sloveso, utvořte jeho kauzativum a přeložte.
2. Uveďte příklad kauzativního slovesa, které je utvořené a) příponou *-ir*, b) příponou *-ar*, c) příponou *-it*, d) nepravidelné
3. Uveďte dva příklady slovesa, u kterého má smysl tvořit dvojité kauzativum, utvořte všechny tři tvary (činný, kauzativní, dvojité kauzativní) a přeložte je.

3 Handout – složené časy

1. Kdy používáme složený čas *-yordu*? Jak ho překládáme? Uveďte ukázkové použití a přeložte.
2. Kdy používáme složený čas *-ecekti*? Jak ho překládáme? Uveďte ukázkové použití a přeložte.
3. Kdy používáme složený čas *-erdi*? Jaké dva významy má? Uveďte obě ukázkové použití a přeložte.
4. Kdy používáme složený čas *-mişti*? Jak ho překládáme? Uveďte ukázkové použití a přeložte.

4 Handout – přací věty

1. Uveďte příklad reálné přací věty a přeložte. Jak byste vyjádřili v turečtině „kéž“?
2. Uveďte příklad nereálné přací věty a přeložte. Jak byste vyjádřili v turečtině větu vyjadřující nerozhodnost, např. „Mám jít nebo mám zůstat?“

5 Handout – podmínkové věty

1. Co znamená realis a irrealis? Uveďte příklady podmínkových vět pro obě kategorie a přeložte.
2. Jak byste popsali rozdíl mezi potenciálními a ověřitelnými podmínkami? Uveďte příklady pro obě kategorie a přeložte.
3. Jak byste přeložili podmínkovou větu s příponou *-ecekse*? Ilustrujte na příkladu.

6 Handout – slovesné jméno *-en*

1. Jakýma dvěma způsoby překládáme slovesná jména s *-en*? Uveďte příklady.
2. Pomocí kterých časů můžeme přeložit slovesné jméno s *-en*? Ilustrujte na příkladu.

Extra

1 Handout – záložka *de/da*

1. Uveďte příklad a překlad dvou použití záložky *de / da*, jednou se slovesem a jednou se jménem.

2 Handout – transformace

3 Handout – část z celku, *diğer* atd.

1. Jak byste přeložili *diğer kazak*, *başka kazak* a *farklı kazak*.